

BARNEOMBUDET

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
20/00619-1

Saksbehandler:
Frøydis Enstad

Dato:
5. juni 2020

Bekymring for kapasiteten i helsetjenestene til barn og unge i koronasituasjonen

Barneombudet viser til brev av 16. april, med svar fra helseminister Bent Høie 27. april.

Som tidligere nevnt er vi glad for at regjeringen har vært tydelige på at helsetjenestene til barn og unge nå skal tilbake til normal drift. Å få omdisponert helsepersonell tilbake til de ordinære tjenestene er viktig for å oppfylle barn og unges rett til å nyte godt av den høyst oppnåelige helsestandard, og til behandlingstilbud for sykdom og rehabilitering, etter FNs barnekonvensjon artikkel 24.

Etter å ha fulgt tett det arbeidet som er gjort i regjeringens koordineringsgruppe for tilbudet til sårbare barn, er vi imidlertid bekymret for at dette arbeidet går for langsomt.

Barneombudet ber om at helseministeren på nytt ser på hvilke virkemidler som kan tas i bruk for å sikre at alle virksomheter nå kommer tilbake til normal drift slik at barn får oppfylt sin rett til nødvendig helsehjelp.

Helsetjenester til barn og unge

Koordineringsgruppen viste i sine to første rapporter (20. april og 30. april) at mange virksomheter hadde langt strengere smittevernsrestriksjoner enn myndighetenes anbefalinger ga grunn til. Selv om det bare var skole og barnehage som var stengt av myndighetene, var mange flere tjenester gjort helt eller delvis utilgjengelige for barn, unge og familier. Dette enten fordi de ansatte var på hjemmekontor, var omdisponert eller at tjenestene var i så stor grad innskrenket at det åpenbart ikke kunne ansees som et adekvat tilbud.

Koordineringsgruppen konkluderte i sin fjerde rapport 5. juni med at virksomhetene ved egne beslutninger stengte eller innskrenket lovbestemte tjenester uten at det var hjemmel for det, og at det trolig heller ikke var grunnlag for dette av smittevern hensyn. Etter avdekking av liten kapasitet i tjenestene i koordineringsgruppens tre første rapporter, har alle sektormyndigheter tydeliggjort at lovkravene gjelder, og at de utøvende tjenestene skal være åpne og tilgjengelige, kun begrenset av grunnleggende smittevern hensyn. I smitteveilederen fra Folkehelseinstituttet heter det:

Hjemmekontor bør bare benyttes der virksomheten kan opprettholde et kvalitetsmessig godt tilbud ved hjelp av digitale løsninger. I mange tjenester, som for eksempel de som omfatter psykisk helse,

Postadresse:
Postboks 8889
Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Karl Johans gt. 7
0154 OSLO

E-post:
post@barneombudet.no
Tlf: 22 99 39 50
Org.nr: 971 527 765

www.barneombudet.no

sårbare brukere, fremmedspråklige, barn og unge, er relasjonsbygging og trygging en viktig del av arbeidet og kan oftest ikke erstattes av digitale tjenester. Det er særlig viktig å vurdere om kvaliteten er likeverdig ved digitale løsninger, og om tjenesten er like tilgjengelig for alle og oppleves like god.

Likevel viser koordineringsgruppens fjerde rapport at det går sakte å få kommunale helsetjenester tilbake til normal drift. Kun 1-4% av kommunale helsetjenester melder om økt tilgjengelighet sammenliknet med forrige undersøkelse. Dette til tross for at det har gått mange uker siden signalene fra sentralt hold om å gå tilbake til tilnærmet normal drift.

Barneombudet er særlig bekymret for kapasiteten og kvaliteten i skolehelsetjenesten og helsestasjonen. Mellom 32-43 prosent av de spurte skolehelsetjenestene oppgir å ha identifisert barn med behov for hjelp, som ikke får det. Dette gir grunn til bekymring.

Barneombudet er også spesielt bekymret for det samlede tilbudet til barn med funksjonsnedsettelse. Reduksjon av flere viktige tilbud på samme tid har gjort dem særlig utsatt. Vi kan ikke se at situasjonen til disse barna er tilstrekkelig kartlagt i rapporten fra koordineringsgruppen. Det er dermed lite grunnlag for å vurdere i hvilken grad deres rettigheter blir ivaretatt. Det er blant annet ikke innhentet tall fra kommunale avlastningstjenester. Dette har vi spilt inn til gruppen videre arbeid.

Vi ber regjeringen om å sette inn tiltak for å sikre at retten helse blir oppfylt, og at barn og unge får et likeverdig tilbud. Blant annet bør regjeringen stille tydeligere krav til kommunene og minne om deres ansvar for å sørge for at barns rettigheter oppfylles.

Barneombudet mener også at Helsetilsynet bør prioritere tilsyn med helsetjenestene dersom det er store forskjeller i tilbudet som gis, eller det av andre årsaker er grunn til bekymring. Vi forventer tydelige styringssignaler fra myndighetene.

Psykisk helsevern for barn og unge

Også i spesialisthelsetjenesten ser det ut til at koronasituasjonen har ført til vesentlig nedgang i aktivitet. Rapporten fra koordineringsgruppen viser at det er stor nedgang i døgninnleggelser (45 prosent) og relativt stor nedgang i polikliniske konsultasjoner (10-25 prosent) og betydelig færre henvisninger til BUP siden 12. mars.

Barneombudet er bekymret for at man kan forvente et stort etterslep i behovet for hjelp. Vi ber regjeringen om å legge fram en plan for hvordan tjenestene skal håndtere dette. Planen bør belyse hvordan dette praktisk kan håndteres av tjenestene, samt vurdere behovet for tilleggsbevilgninger.

Behov for kartlegging

Dersom smitteverntiltakene har negativ innvirkning på barns rettigheter skal det vurderes kompenserte tiltak. Regjeringen har et ansvar for å følge med på om kommunene og helseforetakene faktisk oppfylder barn og unges rettigheter. Sentralt i dette ansvaret er å kartlegge hvilket helsetilbud barn og unge får, og raskt sette inn tiltak om nødvendig.

Vi ber spesielt om at situasjonen for barn med funksjonsnedsettelse, og driften i de tjenestene som skal yte hjelp, blir grundigere kartlagt og vurdert. Er avlastningstilbudet i kommunene tilbake i normal drift? Får mange barn fortsatt utsatt habiliteringstilbudene sine? Hva er den samlede konsekvensen for disse barna i denne perioden?

Barneombudet ber om at regjeringen:

- raskt kommer med tydelige føringer og tiltak for å sikre mer likeverdige helsetilbud på kommunalt nivå og i spesialisthelsetjenesten.

- jevnlig evaluerer smittevernreglene for helsetjenestene, slik at de ikke er strengere enn det som til enhver tid er nødvendig ut fra smittevern faglige råd. I vurderingen av hvor strenge rådene skal være må retten til helse og hensynet til barnets beste veie tungt
- undersøker om helsetjenestene tolker smittevernreglene strengere enn det som er anbefalt av myndighetene
- sørger for at kartleggingene særskilt ber om informasjon om tilbudet til barn med funksjonsnedsettelse som opplever begrenset tilbud fra flere tjenester.

Regjeringen må sikre at inngrepene i barn og unges rettigheter ikke går lengre enn det som til enhver tid er nødvendig. Vi understreker at det haster å ta tak i disse utfordringene fordi dette nå har pågått i svært lang tid, og konsekvensene for barn og unge kan bli vanskelig å kompensere for.

Mer informasjon

Dersom dere ønsker mer informasjon ta gjerne kontakt med Frøydis Enstad på e-post: fe@barneombudet.no eller telefon 971 30 533 for mer informasjon.

Vennlig hilsen

Inga Bejer Engh
barneombud

Frøydis Enstad
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.